

II. 17280

МИНИСТЕРСТВО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО
ДИРЕКЦИЯ НА ЗЕМЛЕДЪЛИЕТО — ОТДЪЛЕНИЕ СКОТОВЪДНО

ИВАНЪ СЕМЕРДЖИЕВЪ
ИНСПЕКТОРЪ ПО ПТИЦЕВЪДСТВОТО

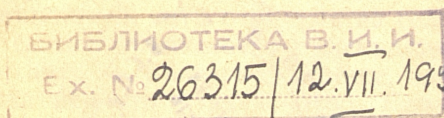
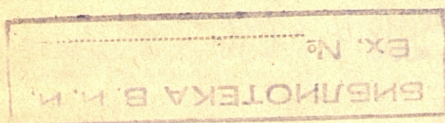
Българска Птицевъдна
Кооперативна Централa — София

ОПШОВЕ

102

ПТИЦЕВЪДСТВОТО ВЪ БЪЛГАРИЯ

И МЪРКИ ЗА НЕГОВОТО ПОДОБРЕНИЕ

2
519 Б. и. и.

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1935

15031

7D85

4-105

D. G. 4 / 1865

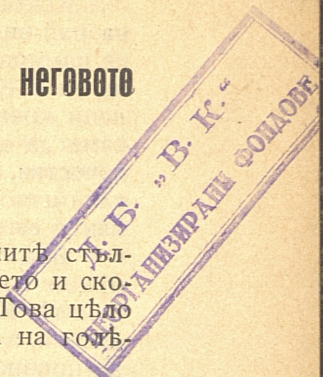
Птицевъдството въ България и мърки за неговото подобрене

ОБЩЪ ПРЕГЛЕДЪ

България е чисто земеделска страна. Основните съставки на нейното народно стопанство сж земеделството и скотовъдството, неразривно свързани въ едно цяло. Това цяло е земеделското стопанство, което дава поминъка на голямото болшинство от българския народъ.

България е страна на дребното земеделско стопанство. Това стопанско устройство благоприятствува развитието на трудово-интензивните земеделско-стопански отрасли, каквото еи птицевъдството. Нашето земеделско стопанство произвежда достатъчно зърненъ фуражъ, широкитъ селски дворове усигуряватъ простора, необходимъ за рационалното отглеждане на домашните птици, а самото отглеждане създава възможностъ за пласиране на частъ отъ свободната ржка въ стопанството и особено въ мъртвия сезонъ за работа. Ще рече, стопанските условия въ нашата страна сж напълно подходящи за съществуването и развитието на птицевъдството, като отрасълъ на селското стопанство. Ето защо, селско-стопанското птицевъдство е основата на птицевъдството въ България, въобще, или по право то представлява нейното птицевъдство. Едно строго специализирано или индустриално птицевъдство едва ли нѣкога ще има значение и бждеще въ нашата страна, защото то не би могло да издържи конкуренцията на селско-стопанското птицевъдство, при което производственитъ разноси сж сведени до възможния минимумъ.

Естество-историческите условия — почва, климатъ, географически особености, сж такива, че напълно благоприятствуватъ развитието на птицевъдството. Полските райони, естествено, сж най-подходящи, но такива сж сжщо и всички ония прибалкански райони, въ които зърненото производство не е достатъчно за поддържане на едно по-едро продуктивно скотовъдство. Тукъ птицевъдството се явява едва ли не като единственъ представител на продуктивното скотовъдство въ селските стопанства по тия мѣста. Само въ високитъ, чисто балкански райони, въ които зърненото производство не е достатъчно да изхрани населението, птице-

въдството ще бжде ограничено въ размѣръ да задоволява само нуждитѣ на самото стопанство.

Кокошката въ земеделското стопанство оползотворява на най-висока цена даденитѣ ѝ зърнени храни, каквито винаги се намиратъ въ стопанството, но това, което е още по-важно, че тя е единствена, която оползотворява разпиленитѣ зърнени храни по двора, хармана или на полето. Усърдието ѝ сама да дири храната си и нейната голѣма подвижностъ, сж качества, които трѣбва да бждатъ най-много ценени. Кокошката използва много добре и кухненскитѣ отпадъци и умее, както се казва, отъ боклука да извлича злато.

Яйцата иматъ винаги осигуренъ пазаръ, макаръ презъ нѣкои години да има известно по-голѣмо колебание въ ценитѣ. Купувачтъ всѣки день чука на портитѣ на производителъ, а стойността на стоката се заплаща веднага. Трѣбва да признаемъ, че никой другъ продуктъ у насъ не се продава на такъвъ широкъ и удобенъ пазаръ. Земеделскиятъ стопанинъ получава отъ продажбата на яйца пари презъ течение на цѣлата година и тѣзи макаръ дребни суми му служатъ за посрѣщане на ежедневнитѣ нужди на домакинството. Съ тѣхъ той купува газъ, солъ и др. най-необходими продукти и въ днешното време на голѣмо изобедняване и липса на пари въ земеделскитѣ стопанства, яйцето играе вече ролята на размѣнна монета. Ще рече, значението на птицевъдството за отдѣлния земеделски стопанинъ е, наистина, много голѣмо, то не е по-малко, обаче, и за нашето народно стопанство, както това ще видимъ отъ следващитѣ редове.

НАШЕТО ПТИЦЕВЪДСТВО ВЪ ЦИФРИ

Количество на птицитѣ въ България.

Споредъ преброяването, извършено презъ 1926 година (данни отъ последното преброяване още липсватъ) общото количество на домашнитѣ птици въ България възлиза на 10.117.874 глави. Проследимъ ли това количество отъ 1892 г. насамъ, ще констатираме една тенденция къмъ увеличение. Ето и една таблица за количеството на птицитѣ споредъ преброяванията, извършени отъ 1892 г. насамъ.

Година на преброяването	Кокошки и пѣтли	Гжски	Пуйки	Патици	Всичко
1892	2.860.223	305.330	160.965	95.139	3.426.657
1900	4.044.545	373.150	199.543	134.513	4.751.751
1905	5.725.080	355.175	185.740	142.257	6.408.252
1910	7.811.642	400.518	236.673	240.020	8.688.853
1920	6.545.892	338.130	249.554	160.459	7.294.035
1926	9.139.296	377.932	313.618	287.028	10.117.874
1934	—	—	—	—	—

Отъ тази таблица се вижда, че за периода отъ 1910 до 1920 г. нѣмаме никаво увеличение, а напротивъ едно намаляние, възлизащо близо на 1.400.000 глави птици, което пкъ се дължи на ненормалнитѣ условия презъ време на войнитѣ. Все пакъ количеството на птицитѣ отъ 1892 г. до днесъ се е близо очетворило. Приемемъ ли, споредъ даннитѣ, които ни дава официалната статистика, количеството на птицитѣ презъ 1926 г. за 10.117.000 глави, то можемъ смѣло да смѣтаме, че днесъ въ страната има не по-малко отъ 15—16 милиона глави домашни птици. И това количество, обаче, съпоставено съ повърхността на България и броя на нейнитѣ жители се явява недостатъчно. Тѣй напр., Белгия, която има 3.050.660 хектара повърхностъ и 8.247.950 жители е притежавала 18.000.000 кокошки-носачки презъ 1933 г.; Дания, която разполага съ една повърхностъ отъ 4.293.173 хектара и 3.627.000 жители, има презъ 1933 г. 28.240.465 глави птици (26.624.787 кокошки); Холандия, която има 3.290.012 хектара повърхностъ и 8.290.108 жители, е отглеждала презъ 1933 г. 28.000.000 птици.

Отъ тѣзи цифри се вижда, колко назадъ сме останали по отношение количеството на домашнитѣ птици въ нашата страна и колко много има да се работи, за да достигнемъ странитѣ, като Белгия, Холандия и Дания (особено последната), които трѣбва да ни бждатъ образецъ за подражание.

Споредъ даннитѣ, които ни дава статистиката отъ 1926 г., излиза, че на 1.000 хек. площъ се падатъ 886.05 кокошки, 36.64 гжски, 30.41 пуйки, 27.83 патици или всичко 980.93 броя птици. На 1.000 жители въ страната се падатъ 1.666.80 кокошки, 68.90 гжски, 37.20 пуйки, 52.35 патици или общо 1.875.28. Това ще рече, че въ България, страната на земеделското производство, не се падатъ дори 2 птици на единъ жителъ. Въ Белгия на 1.000 хек. площъ се падатъ 5.899 кокошки-носачки, а на 1.000 жители 2.185 кокошки; въ Дания на 1.000 хек. площъ се падатъ 6.579 глави птици (т. е. 6 $\frac{1}{2}$ пѣти повече), а на 1.000 жители — 7.787 глави или 3 $\frac{1}{2}$ пѣти повече отколкото у насъ; въ Холандия на 1.000 хек. площъ се падатъ 8.207 глави птици, а на 1.000 жители 3.378 глави. Всички тѣзи данни недвусмисленно говорятъ, колко назадъ сме останали по отношение количеството на отглежданитѣ у насъ птици, въ сравнение съ другитѣ напреднали земеделски страни.

Износъ на произведения отъ птицевъдството.

Птицевъдството въ нашата страна е единъ отъ малкото стопански отрасли, които въ последно време придобиха особено значение. Фактитѣ, които брисуватъ това значение, сж отдавна обществено достояние, но все пакъ не е излишно

да хвърлим един малък поглед и върху тях. Нма съмнение, че птицевъдството привлече вниманието на всички, когато износът на яйца и птици доби размъри от грамадна икономическа стойност. Този износ започна да заема в последните години второ или трето място в експортната ни търговия и постиженията от него изиграха решителна роля за стабилизирането на нашата монета. Тъй напр., за периода 1924—1928 г. стойността на изнесените яйца стои на трето място в нашия износ (след тютюна и зърнените храни), а в 1929 г. тази стойност заема вече второ място. През 1930 г. износът на яйца стои на трето място, обаче, разликата между стойността на изнесените зърнени храни, които заемат второ място, и тази на изнесените яйца и птици е твърде малка. През 1932 г. износът на яйца и птици в чужбина стои на второ място (след тютюна) и представлява 1/4 от общия износ в чужбина. Ето една таблица за износа на яйца от 1923 до 1934 г. включително.

Ед. мърка	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
тона	4022	9257	11036	11833	12475	10648	12721	19214	22368	18809	15565	14533

От тази таблица се вижда, че износът на яйца се е увеличавал до 1931 г., когато достига 22.368.000 кгр., след което наново започва да спада. Нашите най-добри пазари на яйца сж: Германия, Швейцария, Испания, Австрия и др.

От следващата таблица се вижда износът на живи и заклани птици в чужбина за един период от 1926—1934 година:

Птици	Ед. мърка	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
живи	брой	558065	872276	652700	382132	1212969	1139000	1103027	1089766	1040146
заклани	кгр.	—	117717	350537	500350	872392	1416000	2248000	1889269	2733746

Износът на живи и заклани птици, както се вижда от горната таблица, е проявил една твърда тенденция към повишение. Особено увеличение в износа на живи птици

имаме от 1930 г. насетне, от която година започва и бързото увеличение износа на заклани птици. Нашият най-голям пазар за живи и заклани птици е Италия, която поглъща почти 95% от стоката и малки количества се изнасят за Швейцария и Германия.

За да се проследи от какво голямо икономическо значение е нашия износ на яйца и птици в чужбина и какви крупни суми постигват от продажбата на тия произведения, ще приведем следващата таблица, обемаща данните за последните няколко години.

	ед. мърка	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Яйца	лева	734539000	887282000	849990000	623982000	465523152	341387983
Живи птици	"	24480000	59585000	54873300	46754000	34580520	34712816
Закл. птици	"	27731000	38265000	15580000	84249000	54655704	86287958
Общо		786750000	985152000	920443000	754985000	545759456	462.88757

От тази таблица се вижда, че износът на яйца и птици в чужбина през 1930 г. достига рекордната цифра 985 милиона лева или кръгло 1 милиард лева. Ето къде се крие грамадното стопанско и икономическо значение на нашето птицевъдство!

МЪРКИ ЗА ПОДОБРЕНИЕ НА ПТИЦЕВЪДСТВОТО

Количествено увеличение на домашните птици.

Въ болшинството от нашите земеделски стопанства има всички условия за отглеждане на един по-голям брой птици, от колкото се отглеждат до сега. Ето защо, една от първите грижи е да увеличим количеството на отглежданите в страната домашни птици.

Количественото увеличение на птиците може да се постигне главно по три различни пътища, всеки един от които, независимо от другите, може да допринесе твърде много за същата цел. Тези три пътища сж следните: 1) да се накара нашия земеделски стопанин да излюпва на пролът колкото се може повече пилета; 2) да се научи да отглежда излюпените вече пилета; 3) да се ограничат болестите по птиците до възможните минимални размъри.

През разплодния сезон на пролът нашият земеделски стопанин полага твърде малко грижи и интерес по отношение на това, колко яйца ще насади и колко пилета ще му се излюпят. Въ болшинството случаи цълата

тази работа е предоставена на стопанката, която по свое усмотрение и въ зависимост отъ това, дали по-вече или по-малко е заета съ друга работа, насажда разлежалитѣ се кокошки или пуйки безъ нѣкакъвъ предварителенъ планъ за това и безъ огледъ на потребното количество птици за ремонтъ на стадото. Тукъ случаятъ и обстоятелствата играятъ повече роля, нежели стопанската предомисълъ и смѣтка, които често и съвсемъ липсватъ.

Налата се, прочее, въ зависимостъ отъ условията въ всѣко едно земеделско стопанство да се опредѣля и броя на птицитѣ, които то трѣбва да държи и съ огледъ на ежегодния ремонтъ на стадото да се насаждатъ потребния брой яйца. Това е нужно да се върши своевременно и по единъ предварително очертанъ и строго преследванъ планъ. Ето защо, агрономътъ има за задача да опредѣли въ всѣко едно отъ земеделскитѣ стопанства на своя районъ, колко и какви птици да се отглеждатъ, като се съобрази съ всички условия, обуславящи размѣра на този брой — голѣмина на двора, зърнено производство, желание и склонност на стопанина, икономическа мощъ, естествено-исторически особености и пр. По този начинъ ще се постигне едно разумно увеличение броя на домашнитѣ птици въ земеделскитѣ стопанства.

Не отъ по-малка важностъ за това увеличание е опазването на излюпенитѣ вече пилета. У насъ отглеждането на пилетата е крайно занемарено или по-право то почти изключително е предоставено на квачката. По този начинъ единъ грамаденъ процентъ отъ пилетата ежегодно става жертва на най-разнообразни случаи и причини (болести, лошо хранене, несчастни случаи, грабливи птици и животни и пр. и пр.). Може безъ преувеличение да се твърди, че въ нашето земеделско стопанство не половината, а може би, и повече отъ пилетата биватъ загубени, поради лошото гледане и хранене, и затова у насъ сѣществува народната поговорка „Пилетата се броятъ на есень“. Предъ видъ на това, крайно време е да се взематъ мѣрки, щото земеделскиятъ стопанинъ да се приучи къмъ правилно и добро отглеждане на пилетата, като по този начинъ единъ грамаденъ брой млади птици ще бждатъ спечелени за целитѣ на производството. За сега не по-малко отъ 3—5 милиона глави млади птици, главно дребни пилета, отиватъ загубени за народното стопанство и по този начинъ общото увеличение броя на домашнитѣ птици остава, изобщо, назадъ.

Болеститѣ по домашнитѣ птици сѣ единъ страшенъ бичъ за нашето птицевъдство. Върлуването на всевъзможни

епизоотии е все още явление почти постоянно и единъ огроменъ брой отъ всички видове птици редовно отива въ жертва на болеститѣ. Държавата, посрѣдствомъ своитѣ служби и органи е организирила борбата съ болеститѣ по птицитѣ, обаче, мѣрkitѣ, които взема, не могатъ да бждатъ резултатни, докато тѣ не срѣщнатъ съзнанието за необходимостта имъ у самия стопанинъ-птицевъдъ.

Най-страшни за птицевъдството сѣ заразнитѣ болести по птицитѣ (холера, тифусъ, дифтиритъ и др.), които се разпространяватъ извънредно бързо и които сѣ въ състояние да унищожатъ цѣли стада. Борбата съ тия болести се състои главно въ предпазването, защото лекуването е скѣпо и неефикасно. Ето защо и главнитѣ мѣрки за борба съ болеститѣ по домашнитѣ птици сѣ предпазнитѣ. Земеделскиятъ стопанинъ-птицевъдъ, щомъ забележи, че въ стадото му има болни кокошки или щомъ започнатъ да мратъ нѣкои отъ птицитѣ, трѣбва веднага да уведоми ветеринарната властъ, за да се взематъ необходимитѣ мѣрки, както за предпазване на останалитѣ му птици, тъй и за предпазване на околнитѣ стопанства отъ зараза. Трупътъ на всѣка умрѣла птица трѣбва да бжде изгоренъ или дълбоко заровенъ въ земята, защото ако птицата е умрѣла отъ заразна болестъ, нейниятъ трупъ представлява неизчерпаемъ източникъ на зараза. А какво върши въ сѣщностъ нашия земеделски стопанинъ? — Въ най-обикновения случай той захвърля умрѣлата кокошка на улицата, или пъкъ я окачва на нѣкое дърво или плета, за да „плаши болестята“. Не ще съмнение тогава, че борбата съ болеститѣ по птицитѣ се не само затруднява, но става и почти невъзможна. Грижитѣ на държавнитѣ ветеринарни органи за здравеопазване на птицитѣ и борбата съ заразнитѣ болести, трѣбва да бждатъ следвани отъ едно здраво съзнание и просвѣтлостъ, които ще трѣбва да се насаждатъ въ нашия земеделски стопанинъ-птицевъдъ. Нѣма съмнение, че когато борбата срещу болеститѣ по птицитѣ се организира отъ ветеринарната властъ въ единъ по-широкъ мащабъ и когато самитѣ птицевъди бждатъ въ пълна услуга на тази борба, тогава и резултатитѣ отъ нея ще бждатъ почувствувани бързо и осезателно.

Ето това сѣ тритѣ главни пѣтица, по които ще постигнемъ количественото увеличение на домашнитѣ птици, като на първо време си поставимъ за целъ 25.000.000 глави — една цифра, която действително ще може да се постигне въ едно непродължително бждеще.

КАЧЕСТВЕНО ПОДОБРЕНИЕ НА НАШЕТО ПТИЦЕВЪДСТВО И НА ПТИЦЕВЪДНАТА ТЕХНИКА.

Успоредно съ количественото увеличение на домашните птици тръбва да върви, обаче, и качественото подобрене на птичия материал, ведно съ общото подобрене на птицевъдната техника въобще. Нѣма съмнение, че само количество безъ качество ще ни доведе до отрицателни резултати и, може би, до разочарование. Ето защо, една голѣма и неотложна грижа е качественото подобрене на птицевъдството и птицевъдната техника въ нашето селско стопанство.

Качественото подобрене на нашето птицевъдство ще се изрази въ:

1. Създаване удобни и хигиенични курници за домашните птици;
2. Подобрене на техниката по развъждане, хранене и гледане на птиците и
3. Въвеждане на расовото птицевъдство.

Постройка на удобни и хигиенични курници.

Помѣщението за птиците — курникътъ, играе, безспорно, голѣма роля за здравето, жизнеспособността и производителността на птиците. Добиването на по-добра зимна носливост е възможно само при удобни и хигиенични помѣщения за отглеждане на кокошките. Ето защо, нашиятъ земеделски стопанинъ тръбва да се снабди, преди всичко, съ подходящи кокошарници, въ които да отглежда своите птици. Въ последните години, може смѣло да се каже, че се направи една голѣма крачка въ това направление. Има, обаче, още много да се работи, докато всички птици на нашите земеделски стопани се прибератъ отъ дърветата въ добри и хигиенични курници.

Курникътъ за земеделското стопанство тръбва да бѣде просто устроенъ и ефтинъ, да бѣде хигиениченъ, светълъ, сухъ, просторенъ и да бѣде заетъ отъ толкова птици, за колкото е предназначенъ. Кокошарникътъ за до 100 кокошки тръбва да се състоятъ отъ едно единствено помѣщение, а само за по-голѣми кокошарници се допуска да иматъ две отдѣления — едно за спане на птиците, другото за движение и снасяне.

Министерство на народното стопанство — отдѣление скотовъдно, е изработило типови планове за постройка на кокошарници, които се даватъ на интересувашитъ се безплатно отъ инспекторитъ по скотовъдството или държавните аг-

рономи. Построенитъ по тѣзи планове кокошарници отговарятъ на всички изисквания и сж сжщевременно просто устроени и ефтини.

Удобното и хигиенично жилище на птиците допринася твърде много, както за здравето, тъй и за по-добрата имъ производителност. Ако съумѣемъ въ едно кратко време да приберемъ птиците на нашия земеделски стопанинъ въ удобни и хигиенични курници, то значи, че сме направили една отъ най-крупните и сигурни крачки къмъ подобрене на нашето птицевъдство.

Подобрене на храненето и гледането.

Подобрене на храненето и гледането на домашните птици може да донесе най-бързитъ резултати по издигане на производителността. Доказано е, че голѣма частъ отъ качества на животните се вкарватъ презъ муцуните имъ, че по-добрата носливостъ на кокошките може да влѣзе презъ човката, ако бихме могли да си послужимъ съ тия фигуративни изрази.

Нѣма съмнение, че храненето на кокошките въ нашите земеделски стопанства е не само неправилно, неподходящо и нерационално, но то въ болшинството случаи е и съвсемъ недостатъчно. На такова хранене, безспорно, и птиците не могатъ да се отнесатъ друго яче, освенъ като дадатъ една съвършено низка производителност. Поставимъ ли, обаче, селската кокошка на едно подобро хранене, тя веднага се отплаща съ повишена носливостъ.

Нашиятъ земеделски стопанинъ — птицевъдъ смѣта, че да хранишъ добре птиците си, значи да давашъ изобилно количество храна. Нищо по-погрѣшно отъ този начинъ на мислене. Не изобилното, а подходящото хранене е което увеличава производителността на домашните птици. Основното правило при хранене на кокошката е да се дава разнообразна храна — растителна, животинска и минерална. Тази храна тръбва да съдържа повече бѣлтѣчни вещества, защото последните сж главната съставна частъ на яйцата, които тя произвежда.

И тъй, главната задача е да се стѣсни бѣлтѣчното отношение въ храната на кокошката, а това се постига, като се дава освенъ зърно и храни богати на бѣлтѣчни вещества — трици, слънчогледово кюспе, месни отпадъци, костено брашно и пр. Въвеждането на тѣзи храни става въ формата на брашнена хранителна смѣсь и тъй наречената мека храна, които представляватъ продукционната дажба за кокошката. Типови хранителни смѣси за птиците въ селското стопанство сж изработени отъ скотовъдното отдѣ-

ление при Дирекцията на земеделието и интересувашитъ се птицевъди могат да получатъ безплатно съвети и упътвания отъ инспекторитъ по скотовъдството или държавнитъ агрономи. Най-голѣмо внимание трѣбва да се обърне на зимното хранене на кокошкитъ, което е крайно занемарено и благодарение на което кокошкитъ не могатъ да проявятъ никаква производителностъ презъ зимата. А безъ зимна носливостъ нѣма рентабилно птицевъдство.

Наредъ съ подобреното хранене трѣбва да върви и погрижливото гледане, тъй като добре и на време обслужванитъ птици се отплащатъ винаги доволно много за положенитъ къмъ тѣхъ грижи. Нашиятъ земедѣлски стопанинъ-птицевъдъ трѣбва да се научи да поддържа необходимата чистота и хигиена въ кокошарника, да го измазва редовно съ варъ и при нужда дезинфектира, да държи чисти хранилцитъ и поилкитъ, да поднася на време храната на птицитъ и пр.

Подобрение на развъждането

Развъждането на домашнитъ птици е едно изкуство, което изисква познаване на известни правила и закони отъ науката за скотовъдството. Развъждане не може да се нарече безразборното съешаване на пѣтли съ кокошки, т. е. това, което наблюдаваме при размножаване на кокошкитъ на село.

Развъждането е разумна и закономѣрна дейностъ на човѣка при използване на домашнитъ животни за разплодъ, чрезъ която той цели да постигне подобрене на тѣхнитъ качества и повишениз на производителността имъ. Щомъ това е така, ще трѣбва да се съгласимъ, че развъждане въ истинския смисълъ на думата въ нашето селско-стопанско птицевъдство не съществува. Безспорно, за едно изискано и поставено на научни основи развъждане въ селско-стопанското птицевъдство не би могло и дума да става, но да се спазватъ известни най-прости, елементарни, правила при развъждането е не само възможно, но и необходимо.

Едно отъ първитъ и основни правила е да се взематъ яйца за разплодъ не отъ случайни кокошки, а само отъ най-добритъ носачки, които снасятъ и най-едри яйца. Най-добриятъ начинъ за откриване на тия птици е контролата на носливостта, посредствомъ тъй нареченитъ контролни гнѣзда, но въ нашето селско стопанство за сега тѣзи начинъ е трудно приложимъ. Ето защо, на първо време ще трѣбва да се задоволимъ съ най-простата контрола, представляваща обикновеното наблюдение. Много често добрата и наблюдателна стопанка въ село може съ положителностъ да Ви посочи, кои отъ кокошкитъ ѝ снасятъ най-добре и едри яйца,

и ако на пролѣтъ се взематъ яйца за насаждане само отъ тия носачки, то все пакъ е направена една поне стѣпка къмъ по-доброто развъждане. Ако освенъ това се оставятъ за стадото на стопанството пѣтли само отъ тѣзи най-добри носачки, то е извършена и втората важна крачка въ това направление. Най-сетне изборътъ на кокошки за разплодъ може да се основе и на известни външни признаци и макаръ този методъ да не е нито много добъръ, нито много сигуренъ, все пакъ е нѣщо повече отколкото случайния изборъ. Налага се сѣщо така яркитъ, които стопанина ще остави на есень за своето стадо, да бждатъ подбрани поне по външни признаци, като този подборъ се извърши по възможностъ отъ сведущо лице (агронома, техникъ-птицевъда, нѣкой добъръ птицевъдъ и др.) Въ извършване на тази именно работа птицевъднитъ дружества могатъ да бждатъ най-много полезни на своитъ членове.

Едно сѣщо основно правило е да се взематъ само едри яйца за разплодъ, като яйца подъ 55 гр. не се поставятъ нито подъ квачкитъ, нито пъкъ да се зареждатъ въ инкубаторитъ. Това трѣбва особено ревностно да се съблюдава отъ нашитъ селски стопани, защото единъ отъ голѣмитъ недостатъци на нашето селско-стопанско птицевъдство е, че то дава дребни яйца.

Следователно, искаме ли въ птицевъдството да имаме напредъкъ, необходимо е да вършимъ една що годе смислена развъдна работа, основана поне на най-проститъ и елементарни развъдни правила.

Ранно излюпване на пилетата. Една голѣма грѣшка, която нашитъ земедѣлски стопани правятъ, е късното насаждане и излюпване на пилетата. За лекитъ расови кокошки — легхорнъ, минорка, а така сѣщо и за нашата мѣстна кокошка, най-добро време за насаждане е отъ началото на мартъ до края на априлъ (за родайландъ отъ срѣдата на февруарий до срѣдата на априлъ).

Рано излюпенитъ пилета сѣ по-жизнеспособни, тѣ се по-лесно отглеждатъ, по-добре развиватъ и при тѣхъ смъртността е най-низка. Излюпенитъ рано на пролѣтъ ярки до есеньта пронасятъ и продължаватъ да снасятъ яйца и презъ зимата, когато ценитъ на последнитъ сѣ най-високи. Късно излюпенитъ ярки, напротивъ, до на есень не успѣватъ да пронесатъ и презъ цѣлата зима оставатъ въ тежестъ на стопанството. Тѣ носятъ презъ това време само загуба.

Ето защо, нашиятъ земедѣлски стопанинъ, трѣбва да се погрижи да излюпва колкото се може по-рано на пролѣтъ своитъ пилета, било чрезъ по-рано разлежаващи се квачки,

било чрезъ пуйки, които могатъ на сила да бждатъ заста-
вени да мжтятъ.

Понеже, отъ друга страна, съ пуйки и рано разлежаващи се квачки ранното излюпване на пилетата не би могло да се проведе въ широкъ размъръ, явява се необходимо да се прибегне и до изкуственото люпене, което въ селото може да се застъпи главно чрезъ тъй нареченитъ дружествени люпилни. Досегашнитъ опити въ туй отношение сж дали добри резултати (такива дружествени люпилни има вече въ с. Сталийска махала — Ломско, Павликени и Ресенъ — Търновско, Житенъ — Софийско, гр. Фердинандъ и др.). Една голъма дружествена люпилна е построена отъ птицевъдното дружество въ гр. Кюстендилъ, като е използвана топлата минерална вода въ този градъ. За сега тази люпилна се използва отъ Министерството на народното стопанство, като клонъ на централната птицевъдна опитна станция въ София. Въ селскитъ дружествени люпилни ще се люпятъ расови пилета, като първоначално, поради малкитъ имъ размъри, тѣ ще служатъ повече като срѣдство за усвояване навика и опитността по изкуственото излюпване и отглеждане на пилетата, отколкото за масово производство на ранни пилета. Съ течение на времето, обаче, тѣхниятъ капацитетъ ще се разширява до размъритъ да задоволяватъ нуждитъ отъ навременно излюпени пилета въ селото.

Презъ настоящата година въ избранитъ птицевъдни села ще бждатъ построени и обзаведени общински люпилни за пилета, срѣдства за които се взематъ отъ фонда за подобрене птицевъдството и отъ помощитъ, които общинитъ отпусчатъ въ пари и материали.

Правиленъ ежегоденъ ремонтъ (попълване) на кокошитъ стада. Една отъ основнитъ грѣшки въ нашето селско-стопанско птицевъдство е неправиленъ годишенъ ремонтъ на кокошитъ стада и, въобще, лошия качественъ и количественъ съставъ на тия стада. Нашиятъ земеделски стопанинъ нѣма почти никаква представа, до каква възраст трѣбва да използва кокошкитъ, нито пъкъ какъ да подреди състава на стадото споредъ възрастта на птидитъ. Тукъ именно се вършатъ най-голѣмитъ грѣшки, които се отразяватъ крайно неблагоприятно върху доходността отъ селско-стопанското птицевъдство. Ето и нѣкои отъ най-важнитъ грѣшки въ това отношение: 1) въ стадото се държатъ възрастни кокошки — 3, 4 и повече годишни; 2) продаватъ се голѣма частъ отъ яркитъ още презъ есента или следващата пролѣтъ; 3) продаватъ се младитъ кокошки; 4) държатъ се излишенъ брой пѣтли и стопанинътъ не взема мѣрки да се освободи на време отъ младитъ пѣтлета. Всички тия нѣща сж достатъчно

сжществени, за да компрометиратъ дохода отъ едно така подредено птицевъдство.

По отношение количествения съставъ на кокошитъ стада въ селското стопанство липсватъ здрави норми и планомерност. Броятъ на отглежданитъ птици, се опредѣля не съ огледъ на субективнитъ възможности на стопанството, а отъ случайни обстоятелства, като склонности на стопанина къмъ птицевъдството, навикъ и пр. По тази причина ще намѣримъ стопанства съ малки дворове и слабо зърнено производство да държатъ много повече птици отъ тия, въ които добритъ и подходящи условия сж въ най-широка наличностъ.

За да се повдигне рентабилността на нашето селско стопанско птицевъдство, налага се да се отстранятъ изтъкнатитъ грѣшки и несъобразности въ състава на кокошитъ стада и да се установи единъ правиленъ и целесъобразенъ ежегоденъ ремонтъ на тия стада.

Земеделскиятъ стопанинъ-птицевъдъ трѣбва да бжде приученъ да върши следното:

1) да не държи въ стопанството си кокошки по-възрастни отъ две и половина години, т. е. да използва кокошката само две яйценосни години (първата яйценосна година започва отъ датата на пронасянето на ярката до сжщата дата на следната година);

2) да замѣня всѣка есень най-малко $\frac{1}{3}$, а още по-добре половината отъ стадото съ добре отгледани и подбрани ярки;

3) да продава възрастнитъ кокошки рано презъ есента;

4) да продава колкото се може по-рано младитъ пѣтлета, като подбере и остави само потрѣбния му брой за своето стадо;

5) да продава възрастнитъ пѣтли веднага следъ свършване на разплодниятъ сезонъ, като задържи само най-ценнитъ едногодишни;

6) да задържи за стопанството си рано излюпенитъ и добре отгледани ярки, които ще използва за ремонта на стадото;

7) да продава само ония ярки, които сж по-късно излюпени, не сж добре развити и не обещаваатъ да станатъ добри кокошки — носачки.

Така трѣбва да постѣпва всѣки разуменъ птицевъдъ, който избира смѣткитъ си и пази добре интереситъ си. Ако въ едно непродължително време ние успѣемъ да научимъ нашия земеделски стопанинъ да подрежда правилно и добре състава на кокошето стадо и да върши ежегодно

необходимия ремонтъ, то значи, че сме извършили една отъ най-големитъ и сигурни крачки за повишение доходността отъ нашето селско-стопанско птицевъдство.

Въвеждане на расовото птицевъдство.

Една отъ главнитъ причини за слабата производителност на нашитъ селски кокошки е и тѣхната безрасовостъ. Селската кокошка представлява едно безразборно смѣшение отъ раси и отродия, тъй че никой не е въ състояние да каже отъ каква раса е или отъ кръстосването на кои раси произхожда. Тукъ-тамъ изъ България се забелязватъ отдѣлни отродия отъ по еднакви кокошки, каквито сж напр. черната шуменска, бѣлата севлиевска, жълтата еленска и др., но тѣ не сж опазени чисти, макаръ да е забелязано твърде отдавна, че се отличаватъ, изобщо, съ една по-висока производителностъ. Берасовитъ кокошки, каквито и да сж тѣ, иматъ нетрайни качества и, общо взето, ниска производителностъ. Отдѣлни птици при безрасовитъ кокошки могатъ да се проявятъ съ известни ценни качества, но тѣ се загубватъ въ общата маса, която е неизравнена не само по външни признаци, но и по производителностъ. Срѣдната производителностъ поради това стои твърде ниско. Такъвъ е случая и съ нашата мѣстна кокошка, срѣдната годишна носливостъ на която се пресмѣта едва къмъ 60—65 яйца. Напротивъ, едно срѣдно добро стадо отъ расови кокошки трѣбва да дава не по-малко отъ 120—130 яйца срѣдно на глава за година.

Ето защо, една отъ главнитъ задачи на всѣки земеделски стопанинъ-птицевъдъ е да се снабди съ чисто расови птици. Това е едно отъ условията за успѣха на птицевъдството въ неговото стопанство. Явява, се, обаче, въпроса съ каква раса кокошки да се снабди земеделскиятъ стопанинъ, тъй като днесъ има толкова много раси, една презъ друга повече хвалени и повече препоръчвани.

За да не изпадне земеделскиятъ стопанинъ въ грѣшка, държавата, чрезъ своитъ институти и органи, е взела грижата да разреши въпроса, кои кокошки раси сж най-подходящи и най-доходни при нашитъ климатически и стопански условия и съ огледъ на нашитъ главни пазари. Следъ продължителни изследвания и наблюдения се установи, че най-добритъ и подходящи кокошки раси за нашата страна сж Легхорнъ, Минорка и Родайландъ; отъ патицитъ — Пекингски и Каки-кемпбелъ; отъ гжскитъ — Толускитъ и Емденскитъ. Мѣстната пуйка ще се подобрява чрезъ системенъ подборъ при развъждането, безъ да става нужда да се внася нѣкоя чужда раса отъ вънъ.

За да не става едно безразборно смѣсване на кокошитъ раси въ страната и за да получи всѣка една отъ тѣхъ най-подходящото ѝ мѣсто, Министерство на народното стопанство е районирало страната, като е опредѣлило за всѣки районъ съответната раса. Така, Министерството насърчава отглеждането на расата Легхорнъ въ цѣла Северна и Югозападна България (съ изключение на Софийска околия) и въ прибалканскитъ райони на Южна България. Въ полскитъ райони на Южна България се насърчава отглеждането на расата Минорка, а въ Софийска околия и голѣмитъ градове въ царството — расата Родайландъ. Околитъ Шуменска, Разградска, Кубратска и Исперихска сж запазени за разпространение на черното шуменско отродие отъ нашата мѣстна кокошка, известно подъ названието „черна шуменска“. За гжскитъ и патицитъ райониране по раси нѣма и не е необходимо.

Масовото разпространение на расовитъ птици въ страната трѣбва да върви по единъ предварително изготвенъ планъ и строго системно. При безразборното разпространение на расовия материалъ не само че ефекта би се почувствувалъ много по-късно, но и самото подобрене, което смѣтаме че вършамъ е, изобщо, проблематично. Ето защо, Министерството на народното стопанство е начертало специаленъ планъ, по който трѣбва да върви масовото замѣняне на безрасовитъ птици съ такива отъ избраната за района раса. Въ всѣки развъденъ районъ се избиратъ известенъ брой села, въ които ще се пристѣпи къмъ масовото замѣняне на безрасовитъ птици съ такива отъ опредѣлената раса. Техниката на работата изисква тѣзи села да бждатъ по възможностъ по-малки, но съ будни, предприемчиви и подаващи се на културнитъ влияния жители. Първата мѣрка въ тия села е изтрѣблението на безрасовитъ пѣтли и замѣняването имъ съ расови, като успоредно съ това се съсредоточи една усилена дейностъ за най-непродължителното замѣняне на всички птици въ тѣхъ съ расовитъ. По този начинъ въ продължение на нѣколко години тия села ще станатъ истински развъдни центрове, които ще прѣскачатъ по-нататкъ изходния материалъ за нови подобрения. Необходимиятъ расовъ материалъ за тия първи села се взема отъ държавнитъ стопанства и признатитъ отъ държавата птицевъдни стопанства. Въ това направление е започната вече усилена работа и резултатитъ, по всѣка вѣроятностъ, скоро ще бждатъ на лице. За сега работата по замѣняне на мѣстнитъ птици съ расови е съсредоточена въ 19-тѣхъ избрани птицевъдни села.

Върви ли се по този системенъ пжтъ, нашата страна ще може въ едно непродължително време правилно да се залѣе съ расови птици. Все пакъ, всичко това изисква срѣдства

и време, ето защо, успоредно съ работата по коренното замѣняне на мѣстнитѣ птици съ расови, въ избрани пунктове ще се прибѣгне и до една друга смислена и бърза мѣрка въ това направление. Ще се действува на широко за подобрене на мѣстната кокошка чрезъ чисто расови пѣтли, съ огледъ на опредѣлената раса за района. Кръстоскитѣ отъ първа генерация се отличаватъ съ силно повишена производителностъ и нѣщо повече, дори, съ увеличена издръжливостъ на болести и др. неблагоприятни влияния. Пѣтлитѣ, които се даватъ ще бждатъ периодически смѣнявани всѣки 2—3 години съ нови, безъ родствени връзки съ първитѣ. Тази мѣрка ще донесе бързо повдигане на носливостта и дава възможностъ целесъобразно да се използватъ излишнитѣ расови пѣтли, безъ отъ друга страна да се пречи на процеса по коренно замѣняване на безрасовитѣ птици съ расови.

Раздаването на разплоденъ материалъ, особено въ широкъ масщабъ, ще бжде позволено само на стопанства, които представляватъ гаранция за чистотата на расата и произхода, въ връзка съ производителността. Такава гаранция могатъ да бждатъ само птицевѣднитѣ отдѣли на държавнитѣ стопанства и частнитѣ птицевѣдни стопанства, признати отъ държавата за развѣдни центрове.

При по-голѣмитѣ държавни стопанства — държавни заводи и депа за добитѣкъ, земеделски училища и нѣкои разсадници има добре уредени птицевѣдни отдѣли, въ които се развѣждатъ и отглеждатъ чисто расови птици. Въ тия стопанства се върши системна развѣдна работа, съпроводена съ правилно и добро хранене и гледане на птицитѣ. Въ страната имаме едно чисто птицевѣдно държавно стопанство и това е Централната птицевѣдна опина станция край София. Голѣми и добре уредени птицевѣдни отдѣли иматъ държавния заводъ за добитѣкъ „Клементина“, край гр. Плѣвенъ и държавното депо за добитѣкъ край гр. Ст. Загора, съ модерно устроени люпилни за пилета; следъ тѣхъ идватъ завода за добитѣкъ „Кабиюкъ“ край Шуменъ, държавнитѣ депа за добитѣкъ край Пловдивъ, „Кая брунъ“ край Ямболъ и Самоковъ; държавнитѣ земеделски училища въ Садово, Обр. чифликъ при Русе, Свищовъ, Кнежа, с. Долни Джбникъ (плѣвенско), Борушъ при гара Крушето (г.-орѣховско), Кюстендилъ, Хасково, Орхание, Айтосъ, Лозаровинарското училище въ Плѣвенъ и Овощния разсадникъ въ Севлиево.

За да има система въ разпространение на расовитѣ птици, раздаването на произведения расовъ разплоденъ материалъ отъ тия стопанства става чрезъ органитѣ на Министерството — инспекторитѣ по скотовѣдство и държавнитѣ агрономи.

Наредъ съ птицевѣднитѣ отдѣли на държавнитѣ стопанства, добри източници на расовъ материалъ могатъ да бждатъ и добре уреденитѣ частни птицевѣдни стопанства. За да се следи, обаче, за чистотата на произведения расовъ материалъ въ тия стопанства и се избѣгне измамата, тѣ трѣбва да бждатъ поставени подъ контрола на държавата. Ето защо, Министерство на народното стопанство е поставило вече работата въ това отношение на здрави основи, като за целта издаде специаленъ правилникъ за признатитѣ отъ държавата развѣдни стопанства, утвърденъ отъ Негово Величество Царя. Въ глава V на този правилникъ, публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ, бр. 97 отъ т. г., сж изброени условията, на които трѣбва да отговаря едно птицевѣдно стопанство, за да бжде признато отъ държавата, и преминитѣ и насърченията, които се даватъ на неговия стопанинъ.

Когато разглеждаме въпроса за расата, не бива да се забравя, че производителността е не само расово качество, но и индивидуално и че то е въ пълна зависимостъ отъ кръвната линия на произхода. Прочее, върви ли се по пѣтя на едно безконтролно разпространение на съмнителенъ или лошъ по своя произходъ расовъ материалъ, ще се достигне до тъкмо противоположенъ на очаквания резултатъ. Ето защо, нашиятъ земеделски стопанинъ трѣбва да черпи само чистъ и съ добъръ произходъ расовъ материалъ, а такъвъ ще получи съ сигурностъ само отъ държавнитѣ стопанства и признатитѣ отъ държавата частни птицевѣдни стопанства.

Тукъ ще подчертаемъ, че въвеждането на расовитѣ птици трѣбва да бжде предшествувано или най-малкото да върви успоредно съ усвояване навика за по-правилно и добро хранене и гледане на птицитѣ. Расовитѣ птици не биха дали по-добри резултати, ако се поставятъ при сжшото хранене и гледане, при което се намиратъ днесъ нашитѣ мѣстни птици. Нѣщо повече, високопроизводителната раса има по-чувствителенъ къмъ незгодитѣ, по-изнеженъ организъмъ, който изисква по-добри условия за животъ. Ако това добре се знае, никога не бихме обвинили расата, че не дава добри резултати, щомъ сме поставили птицитѣ при лоши условия за животъ и неправилно хранене.

Създаване живия примѣръ — образцови птицевѣдни села.

Мѣрkitѣ за подобрене на птицевѣдството, ако се прилагатъ разпрѣснато и безсистемно, не ще доведатъ до бързи и осезателни резултати. Ето защо, Министерство на народното стопанство е съсредоточило своята дейностъ по подобрене на птицевѣдството въ тѣй нареченитѣ избрани птицевѣдни села, като се стреми да създаде отъ тѣхъ единъ живъ

примѣръ за подражание отъ страна на околното население. Въ тия села мѣстнитѣ птици ще се замѣнятъ съ расови, тъй че самитѣ села да се преобърнатъ въ голѣми развъдни гнѣзда за чистъ расовъ материалъ. Всички стопани ще се снабдятъ съ еднообразни, удобни и хигиенични кокошарници, ще бждатъ построени и обзаведени люпилни за изкуствено излюпване и отглеждане на пилетата, ще се подобри храненето и гледането на птицитѣ, ще се взематъ строги мѣрки за борба съ болеститѣ, съ една речъ, ще се направи всичко, за да се почувствува на дѣло ползата отъ добре уреденото и правилно водено птицевѣдство. За сега Министерството е обявило 19 села за избрани птицевѣдни, а именно: Червена вода, русенско, Сѣячи, поповско, Павликени и Ресенъ, търновско, Казачево, ловчанско, Красно градище, севлиевско, Горна митрополия и Биволаре, плѣвенско, Ребърково, врачанско, Търнакъ, бѣлослатинско, Сталийска махала, ломско, Стенско, кюстендилско, Гърло, брѣзнишко, Калотина, царибродско, Царацово, пловдивско, Богомилово, старозагорско, Козарево, ямболско, Житенъ, софийско и Дибичъ, шуменско.

Избранитѣ птицевѣдни села ще изиграятъ, безспорно, една грамадна роля за подобрене на нашето птицевѣдство, не само като източници на расовъ материалъ, но и като живъ примѣръ за подражание.

Фондъ за подобрене на птицевѣдството.

Поради особения, селско-стопански, характеръ на нашето птицевѣдство, налага се грижитъ за неговото подобрене и рационализиране да легнатъ почти въ изключителна тежестъ на държавата.

За провеждане многобройнитѣ и голѣми мѣроприятия на Министерството по подобрене на птицевѣдството сѣ необходими срѣдства. Понеже сумитѣ, които държавата отпуска по своя редовенъ бюджетъ, сѣ крайно недостатъчни, то презъ настоящата година сѣ специална наредба-законъ се учреди фондъ за подобрене на птицевѣдството. Срѣдствата за този фондъ се събиратъ главно отъ такси при износа на яйца и птици въ чужбина, а именно: на всѣка изнесена голѣма каса яйца (1440 бр.) — 10 лева, на малка каса яйца (720 бр.) — 5 лева, на всѣка изнесена жива или заклана кокошка и патица — 0.70 лева, на гъска — 1.50 лева, на пуйка — 2.50 лева. По този фондъ годишно ще могатъ да се събиратъ къмъ 3—4.000.000 лева, които ще се използватъ за подобрене на птицевѣдството.

Срѣдствата на фонда за подобрене на птицевѣдството се изразходватъ главно: за замѣняване на мѣстни пѣтли съ расови въ избранитѣ села, за създаване на развъдни гнѣзда

отъ чисто расови птици въ тия села, за набавяне разплодни яйца отъ държавни и частни стопанства за селскитѣ люпилни, за доставяне инкубатори за люпилнитѣ въ избранитѣ села, за подпомагане строежа и обзавеждането на пилчарницитѣ и люпилнитѣ, за доставяне на прѣскачки за дезинфекция на кокошарницитѣ, за дезинфекционни препарати, контролни прѣстени и др., за провеждане демонстративно хранене на кокошки въ селата, за птицевѣдни изложби и конкурси за носливостъ, за подпомагане дейни птицевѣдни организации и съюзи, за печатна пропаганда и пр.

Благодарение срѣдствата на този фондъ Министерството на народното стопанство ще може да провежда своитѣ мѣроприятия по подобрене на птицевѣдството по установена програма, при пълна системностъ и последователностъ въ работитѣ и съ нуждната настойчивостъ въ действията.

Общи мѣрки.

За подобрене на нашето птицевѣдство се изисква и широко разпространение на просвѣта; просвѣта, която надлъжъ и ширъ да проникне въ всички краища на нашата страна и която да достигне до сетната колиба. Защото, приложение на мѣрkitѣ за повдигане на нашето птицевѣдство изискватъ не само срѣдства, но още съзнание и просвѣтеностъ. Тогава тия мѣрки не ще бждатъ нито натрапени, нито пѣкъ неохотно ще бждатъ прилагани.

Що се отнася до просвѣтата, трѣбва да бждемъ справедливи и отбележимъ, че особено преди 2—3 годни се направи твърде много, за да добие тя по-масовъ характеръ. Пустнаха се множество брошури, позиви, хвърчащи листове, иллюстрации, ръководства и др. по птицевѣдството, като чрезъ това се извърши една масова книжна и печатна пропаганда. Напоследѣкъ, обаче, се забелязва единъ застои въ тази дейностъ, който е въ връзка съ общото понижение на интереса къмъ птицевѣдството презъ последнитѣ 2—3 години. Нека се надѣваме, че сега наново този интересъ ще бжде повишенъ и че печатната пропаганда по птицевѣдството ще вземе пакъ своитѣ широки размѣри.

Живото слово — беседитѣ, сказкитѣ и събранията по птицевѣдството, трѣбва широко да залѣятъ страната. Всѣки, който се чувствува подготвенъ и сигуренъ да изнесе и разтълкува единъ въпросъ отъ птицевѣдството, да даде съвети и упѣтвания на интересувачитѣ се, да разпространи знанията на птицевѣдната наука, не бива да жали за това труда си. Въ туй отношение българското агрономство има да понесе най-голѣмия дѣлъ и да изпълни единъ общественъ и служебенъ дѣлъгъ.

Птицевъдни организации.

За просвѣтата, повишение интереса и развоя на птицевъдството ще играятъ голѣма роля и птицевъднитѣ културно-просвѣтни организации, на първо мѣсто измежду които стои Българскиятъ птицевъденъ съюзъ. Благороднитѣ и народополезни задачи на тоя съюзъ трѣбва да се разширятъ, като се увеличи и броятъ на включващитѣ се въ него птицевъдни дружества. Когато една гѣста мрѣжа отъ птицевъдни дружества по села и градове покрийтъ нашата страна, свързани здраво въ една мощна организация, тогава и провеждане на мѣрките за подобрене на родното ни птицевъдство ще иматъ една сигурна опора въ лицето на самия заинтересованъ производителъ — птицевъдъ. Българскиятъ птицевъденъ съюзъ трѣбва да бѣде всестранно подкрепенъ, защото той е млада организация, която срѣща още мѣжнотиитѣ на всѣко едно начало.

Друга една птицевъдна организация, сѣщо въ периодъ на устройство и развитие, е Българската централна птицевъдна кооперация. Последната има за целъ да съдействува съ всички срѣдства за подобрене на птицевъдството и по-специалната задача да организира постепенно на кооперативни начала търговията съ произведенията отъ птицевъдството. Българската централна птицевъдна кооперация застъпва сѣщевременно и потрѣбителната частъ, като въ своя централенъ магазинъ въ София продава всички необходими уреди и пособия за птицевъдството, както и различни хранителни срѣдства и препарати за домашнитѣ птици. Тази млада птицевъдна организация, следъ като обедини въ себе си птицевъдно-яйчарскитѣ отдѣли при селскитѣ кооперации, ще играе важна роля за подобрене на нашето птицевъдство и за регулиране пазаря на птичитѣ произведения въ страната.

Птицевъдни изложби, конкурси за носливостъ и пр.

Птицевъднитѣ изложби ще играятъ, безспорно, не само пропагандаторска роля, а тѣ трѣбва да бѣдатъ устройвани така, че да представляватъ истинска школа за птицевъда. Уреждането на птицевъдни изложби за сега е ограничено само въ по-голѣмитѣ градове, но такива ще трѣбва да ставатъ и въ голѣмитѣ сръдишни села, за да се даде по-голѣма възможностъ на селския стопанинъ да ги посещава.

Една конкретна мѣрка, която ще даде твърде добри резултати, е и създаването на единъ постояненъ конкурсъ за носливостъ. Чрезъ този конкурсъ ще може да се установи производителността на птичитѣ въ добритѣ птицевъдни

стопанства, да се съпоставятъ постигнатитѣ резултати и най-вече да се повиши интереса и съревнованието между отдѣлнитѣ птицевъди.

Птицевъдството е занаятъ, който изисква знание, похватностъ и умение, които се добиватъ основно и непосредствено, когато теоритическото обучение е неразривно свързано съ практическото. Специална практическа школа по птицевъдството за съжаление липсва у насъ и това е единъ пасивъ за нашето птицевъдство. Ето защо, създаването на едно практическо птицевъдно училище въ страната е необходимо и това трѣбва да стане въ колкото се може по-непродължително бѣдеще. За сега държавата подготвя необходимия ѝ технически персоналъ по птицевъдството, чрезъ курсове въ Центр. птицевъдна станция и практикуване въ държавнитѣ стопанства.

ПАЗАРИ.

До тукъ ние разгледахме организацията на производствената частъ въ нашето птицевъдство и това бѣше поставената ни задача. Както се вижда, главнитѣ мѣроприятия за подобрене на птицевъдството сѣ насочени къмъ земедѣлското стопанство, гдето се намира и огромната частъ отъ птичия материалъ въ нашата страна. Градското птицевъдство заслужава насърчение, до толкова, до колкото то ще се яви да икономиса частъ отъ вътрешната консумация за целитѣ на експорта. Ето защо и неговото засилване, особено въ малкитѣ градове на страната, които все още сѣ запазили единъ селско-стопански характеръ, е легнало въ задачитѣ на нашата птицевъдна политика.

Втората важна страна въ организацията на нашето птицевъдство е пазара. Нѣма съмнение, че производството, неговото разширение и подобрене се стимулира преди всичко отъ добрия и сигуренъ пазаръ. Ето защо въпросътъ за организацията на пазара на птицевъдни продукти е единъ кардиналенъ въпросъ за нашето птицевъдство, обаче, неговото разглеждане е вънъ отъ темата на настоящата брошура. Все пакъ нѣколко думи за този пазаръ не ще бѣдатъ излишни.

Държавата взема необходимитѣ мѣрки за засилване и подобрене на нашитѣ външни пазари, а чрезъ контрола, който упражнява при износа на яйцата, тя следи за качеството на изнесената стока и се стреми да повдигне реномето на българското яйце. И, действително, тази мѣрка дава вече своитѣ реални резултати. До като по-рано българскитѣ яйца отиваха най-напредъ да бѣдатъ щемпеловани съ печата на други държави, днесъ яйцата, носещи щемпѣла „България“, сѣ особено търсени, като добра и вкусна стока.